

บทที่ 5

วิเคราะห์การจัดผังรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

จากการศึกษาโครงสร้างองค์กรของ สทท.11 ที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยในการใช้อำนาจของรัฐ ในฐานะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์สื่อ ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงภารกิจหน้าที่หลัก การบริหารจัดการรายได้ และนโยบายด้านรายการ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสัมพันธ์ ของผลกระทบที่มีต่อการแสดงออกบทบาทหน้าที่ (Performance) ของ สทท.11 ในฐานะสื่อโทรทัศน์ของรัฐ จึงมีการศึกษาถึงการจัดผังรายการตามลักษณะโครงสร้างขององค์กร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การแบ่งช่วงเวลาในการออกอากาศ

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรของ สทท.11 ส่งผลกระทบต่อการจัดผังรายการ การวางรูปแบบรายการให้มีความสอดคล้องกับภารกิจหน้าที่หลักของสถานีสื่อโทรทัศน์ของรัฐ โดยพิจารณาจากส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การแพร่ภาพออกอากาศ

สทท.11 มีภารกิจหน้าที่หลักในการเป็นสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ของรัฐ เมื่อเปิดดำเนินการกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ได้มีการกำหนดให้ สทท.11 เริ่มแพร่ภาพออกอากาศรายการตามผังรายการหลัก ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2531 มีการแบ่งช่วงเวลาการออกอากาศดังต่อไปนี้

วันจันทร์ - ศุกร์ เปิดสถานีภาคเช้า ตั้งแต่เวลา 05.30 - 10.00 น.

(ปิดสถานีภาคกลางวันเวลา 10.00 - 16.00 น.)

และเปิดสถานีภาคค่ำ ตั้งแต่เวลา 16.00 - 24.00 น.)

วันเสาร์-อาทิตย์ เปิดสถานีภาคเช้า ตั้งแต่เวลา 05.30 น.

และปิดสถานีเวลา 24.00 น.

รวมเวลาการแพร่ภาพออกอากาศ 99 ชั่วโมง 30 นาที / สัปดาห์

จากการศึกษาการแพร่ภาพออกอากาศของ สทท.11 ได้ดำเนินงานมาถึงช่วงที่มีจุดเปลี่ยนสำคัญในโครงสร้างองค์กรในช่วงที่ 3 พบว่า เมื่อเริ่มเปิดโอกาสให้บริษัทเอกชนเข้ามาเช่า

เวลารายการ ตามนโยบายของผู้มีอำนาจควบคุม ทำให้กรมประชาสัมพันธ์มีการปรับเปลี่ยนอัตราค่าเช่าเวลารายการของ สทท.11 ใหม่ และดำเนินงานขยายเวลาการแพร่ภาพออกอากาศในปี 2539 ทำให้ สทท.11 มีการแบ่งช่วงเวลาออกอากาศ ดังนี้

<u>วันจันทร์ - พฤหัสบดี</u>	เวลา 05.00 - 10.00 น.
	10.00 - 16.00 น.
	16.00 - 24.00 น.
<u>วันศุกร์ - อาทิตย์</u>	เวลา 05.00 - 10.00 น.
	10.00 - 16.00 น.
	16.00 - 24.00 น.
	24.00 - 01.00 น.

รวมเวลาการแพร่ภาพออกอากาศ 136 ชั่วโมง / สัปดาห์

ความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนเวลาออกอากาศเพื่อให้เข้ากับสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น การดำเนินงานของ สทท.11 จึงมีระบบธุรกิจโทรทัศน์เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การแพร่ภาพออกอากาศรายการแต่ละช่วงถูกแบ่งราคาตามระดับเวลา เหมือนกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ที่ดำเนินกิจการในระบบธุรกิจการค้าอีกด้วย

เมื่อเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจควบคุมที่ต่างแนวคิดและนโยบาย การบริหารงานสื่อโทรทัศน์ของรัฐ มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศ กรมประชาสัมพันธ์ จึงเสนอให้มีการลดเวลาการแพร่ภาพออกอากาศรายการลง เพื่อตอบสนองนโยบายมาตรการประหยัดของรัฐ ทำให้การแบ่งช่วงเวลาออกอากาศของ สทท.11 เปลี่ยนแปลงไปดังนี้

<u>จันทร์ - ศุกร์</u>	เปิดสถานีเวลา 05.00 - 13.00 น.
	(ปิดสถานีภาคกลางวัน เวลา 13.00 - 16.00 น.)
	เปิดสถานีเวลา 16.00 - 24.00 น.
<u>เสาร์ - อาทิตย์</u>	เปิดสถานีเวลา 05.00 - 10.00 น.
	13.00 - 16.00 น.
	16.00 - 24.00 น.

รวมเวลาการแพร่ภาพออกอากาศ 118 ชั่วโมง / สัปดาห์

1.2 รายการเพื่อการศึกษา

นโยบายด้านรายการของรัฐ ที่กำหนดให้ความสำคัญนำเสนอรายการเพื่อการศึกษาเป็นอันดับแรก ตามที่สถาบันการศึกษาต้องการ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของการออกอากาศทั้งหมดในโครงสร้างองค์กรช่วงแรกนั้น สทท.11 ร่วมกับสถาบันการศึกษา 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการประชุมจัดผังรายการโดยให้สถาบันการศึกษาสามารถเลือกเวลาออกอากาศก่อนที่จะนำรายการอื่น ๆ มาบรรจุตามผังรายการ จากการศึกษาพบว่า ในปี 2531 ผังรายการของ สทท.11 มีการแบ่งช่วงเวลาของรายการเพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษา ไว้ดังนี้

สถาบันการศึกษา	วัน	เวลา
1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	จ. , พ. , ศ.	05.30 - 08.00 น.
		18.00 - 18.30 น.
		22.00 - 24.00 น.
	อา.	05.30 - 08.00 น.
		10.00 - 13.00 น.
		16.00 - 18.30 น.
		22.00 - 24.00 น.
2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อ. , พฤ.	05.30 - 08.00 น.
		18.00 - 18.30 น.
		23.15 - 24.00 น.
	อา.	05.30 - 08.00 น.
		10.00 - 13.00 น.
		16.30 - 19.30 น.
		23.15 - 24.00 น.
3. กระทรวงศึกษาธิการ	จ. - ศ.	08.00 - 10.00 น.
		17.00 - 10.00 น.
	ส. - อา	09.30 - 10.00 น.

รวมเวลาแพร่ภาพออกอากาศรายการเพื่อการศึกษา 65 ชั่วโมง 30 นาที

ในช่วงที่ 2 โครงสร้างด้านรายการเริ่มเปลี่ยนแปลง จากเดิมให้ความสำคัญกับรายการเพื่อการศึกษาเป็นหลัก แต่สถาบันการศึกษามีแนวโน้มที่ต้องการใช้เวลาออกอากาศลดลง มีผลให้การจัดผังรายการของ สทท.11 มีการจัดแบ่งช่วงเวลารายการเพื่อการศึกษาในปี 2537 ดังนี้

สถาบันการศึกษา	วัน	เวลา
1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	จ. , พ. , ศ.	05.30 - 06.00 น.
		07.00 - 07.30 น.
		18.00 - 19.00 น.
		22.00 - 23.00 น.
	อ. , พฤ.	18.00 - 18.30 น.
		22.00 - 23.00 น.
	ส.	08.00 - 09.00 น.
		18.00 - 18.30 น.
	อา.	05.30 - 06.00 น.
		07.00 - 08.00 น.
		10.30 - 13.00 น.
		22.00 - 23.00 น.
2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อ. , พฤ.	18.30 - 19.00 น.
		10.00 - 12.00 น.
	ส.	18.30 - 19.00 น.
		10.00 - 12.00 น.
3. กระทรวงศึกษาธิการ	จ. - ศ.	09.00 - 10.00 น.

รวมเวลาแพร่ภาพออกอากาศรายการเพื่อการศึกษา 22 ชั่วโมง 30 นาที / สัปดาห์

สำหรับโครงสร้างในช่วงที่ 3 เป็นช่วงที่เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญในการจัดผังรายการของ สทท.11 โดยเฉพาะรายการเพื่อการศึกษา นโยบายของผู้มีอำนาจควบคุมที่ต้องการให้มีการปรับปรุงพัฒนาข่าวและรายการ ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงผังรายการ อัตราค่าเช่าเวลาและอุปกรณ์ของ สทท.11 ใหม่ ในช่วงนี้ สทท.11 ได้มีการแบ่งช่วงเวลาออกอากาศสำหรับรายการเพื่อการศึกษาใหม่ ในปี 2539 ดังนี้

สถานับการศึกษา	วัน	เวลา
1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	จ. - ศ.	05.00 - 07.00 น.
	ส.	05.00 - 07.00 น. 07.30 - 09.00 น.
	อา.	05.00 - 07.00 น. 07.30 - 08.00 น. 08.30 - 10.00 น.
2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ส.	09.05 - 12.00 น.
3. กระทรวงศึกษาธิการ	อา.	10.05 - 12.00 น.

รวมเวลาแพร่ภาพออกอากาศรายการเพื่อการศึกษา 17 ชั่วโมง 30 นาที / สัปดาห์

การแบ่งช่วงเวลาออกอากาศรายการ มีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และโครงสร้างองค์กรที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการใช้อำนาจรัฐในการกำหนดนโยบายของผู้มีควบคุมดูแล มีผลต่อการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะจะสังเกตเห็นได้ว่า รายการเพื่อการศึกษาได้ถูกจัดให้อยู่ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมจำนวนมาก บทบาทสำคัญของรายการเพื่อการศึกษาจึงลดลงตามลำดับ

1.3 รายการข่าว

ในช่วงระยะเริ่มต้น ฝ่ายข่าวของ สทท.11 ต้องรับผิดชอบในการผลิตและนำเสนอข่าวเพื่อแพร่ภาพออกอากาศในสัดส่วนประมาณร้อยละ 18 โดยมีการกำหนดช่วงเวลาออกอากาศได้วันละ 2 ภาค คือ

1. ข่าวภาคเช้า (สวัสดีวันใหม่) วันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 06.00 - 07.00 น.
2. ข่าวภาคค่ำ วันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 19.30 - 21.00 น.

รวมเวลาแพร่ภาพออกอากาศ 10 ชั่วโมง 30 นาที / สัปดาห์

การให้ความสำคัญกับรายการข่าวโทรทัศน์ในยุคสมัยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) สทท.11 ในโครงสร้างองค์กรครั้งที่ 2 ให้มีการเร่งพัฒนางานข่าวทั่วประเทศ ในปี 2536 จึงมีการปรับเปลี่ยนเวลานำเสนอข่าวเพิ่มขึ้น ดังนี้

ช่วงข่าว	วัน	เวลา
ข่าวภาคเช้า	จ.- ศ.	06.30 - 07.00 น. 10.00 - 10.15 น.
	จ.-อา.	06.30 - 07.00 น.
ข่าวภาคค่ำ	จ.- อา	19.00 - 20.30 น.
ข่าวภาคดึก	จ.-อา	21.30 - 22.00 น.
ข่าวย่อย , ข่าวด่วน (3 นาที)	จ.-อา.	16.00,17.00,18.00,23.00 น.
	ส.-อา	10.00,16.00,17.00, 18.00,23.00น.

รวมเวลาการแพร่ภาพออกอากาศ 10 ชั่วโมง 5 นาที / สัปดาห์

เมื่อโครงสร้างองค์กรมีการปรับเปลี่ยนไปเข้าสู่การดำเนินงานที่มีแนวโน้มไปในเชิงธุรกิจมากขึ้น อำนาจของผู้ควบคุมดูแลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนางานข่าวอย่างมาก โดยมีการเชิญ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล เข้ามาพัฒนาการเสนอข่าวให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชม เพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ได้ สังเกตเห็นได้ว่าในปี 2539 จะมีการจัดแบ่งช่วงเวลาให้มีความถี่ขึ้น เพื่อให้รายการข่าวสามารถเข้าถึงผู้ชมได้บ่อยครั้งขึ้น แสดงให้เห็นการแบ่งช่วงได้ ดังนี้

ช่วงข่าว	วัน	เวลา
ข่าวภาคเช้า	จ.- ศ.	07.00-07.20 น.
ข่าวภาคกลางวัน	จ.-อา.	12.00 - 12.20 น.
ข่าวท้องถิ่น	จ.-อา.	17.30 - 17.55 น.
ข่าวภาคค่ำ	จ.- อา	19.00 - 20.30 น.
ข่าวทุกต้นชั่วโมง (5 นาที)	จ.-อา.	ทุกต้นชั่วโมง

รวมเวลาการแพร่ภาพออกอากาศ 19 ชั่วโมง / สัปดาห์

ถือเป็นจุดเปลี่ยนของการจัดแบ่งช่วงเวลาข่าวทำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในแง่ของการให้บริการข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์ของรัฐ จนกระทั่งได้มีการเพิ่มเวลาการนำเสนอและปรับเปลี่ยนช่วงเวลาให้มีความเหมาะสม ในปี 2540 - 2541 ดังนี้

ช่วงเวลา	วัน	เวลา
ข่าวภาคเช้า	จ.-อา.	07.30 - 08.00 น.
ข่าวภาคกลางวัน	จ.-อา.	12.00 - 12.30 น.
ข่าวท้องถิ่น	จ.-อา.	17.00 - 17.30 น.
ข่าวภาคค่ำ	จ.-อา.	18.30 - 20.30 น.
ข่าวทุกต้นชั่วโมง (5 นาที)	จ.-อา.	ทุกต้นชั่วโมง

รวมเวลาการแพร่ภาพออกอากาศ 24 ชั่วโมง / สัปดาห์

1.4 รายการท้องถิ่น

ช่วงเวลาที่ สทท.11 ในฐานะสถานีแม่ข่าย มีการออกอากาศรวมเครือข่าย (Network) โดย สทท.ภูมิภาคจะรับสัญญาณเฉพาะรายการเพื่อการศึกษา รายการข่าว และรายการประชาสัมพันธ์ของรัฐบางรายการเท่านั้น และเมื่อมีการแยกเครือข่าย (Non-Network) สทท.ภูมิภาค จะมีเวลาที่จะสามารถนำเสนอรายการที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยที่โครงสร้างในช่วงแรก ได้มีการจัดแบ่งช่วงเวลาสำหรับท้องถิ่นไว้ดังนี้

Non-Network		Network
เครือข่าย 1	เครือข่าย 2	รวมเครือข่าย
จ.-อา. 16.00 - 18.00 น.	จ.-อา. 16.00 - 17.45 น.	จ.-ศ. 05.30 - 10.00 น.
19.30 - 20.00 น.	18.00 - 19.30 น.	16.00 - 16.30 น.
21.00 - 22.00 น.	21.00 - 22.30 น.	จ.-อา. 05.30 - 08.00 น.
		18.00 - 19.30 น.
		20.30 - 21.00 น.
		23.00 - 24.00 น.

โครงสร้างองค์กรเมื่อเข้าสู่ในช่วงที่ 3 การจัดแบ่งเวลาสำหรับรายการท้องถิ่น ก็ได้ถูกปรับลดเวลาลง เนื่องจากนโยบายที่ต้องการพัฒนาข่าวและรายการที่ต้องการให้มีการแพร่ภาพออกอากาศรายการไปทั่วประเทศ เพื่อเสริมรายได้จากการเปิดให้เอกชนเข้ามาเช่าเวลารายการ มีผลให้การแบ่งช่วงเวลารายการท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปดังนี้

Non-Network		Network
เครือข่าย 1	เครือข่าย 2	รวมเครือข่าย
16.00 - 18.00 น. (เสนอข่าวท้องถิ่น 17.30 - 18.00 น.)	16.00 - 18.00 น.	ยกเว้นเวลาท้องถิ่น (16.00 - 18.00 น.)

จะเห็นได้ว่า การมีสถานีเครือข่ายในส่วนภูมิภาคและสามารถออกอากาศรายการแบบแยกเครือข่ายได้ ถือเป็นจุดดีของ สทท.11 อย่างมาก ในการทำงานที่ให้นำเสนอรายการให้ตรงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ การจำกัดเวลาของรายการท้องถิ่นลง ให้เหลือเพียงวันละ 2 ชั่วโมง จึงมิได้เป็นการใช้จุดเด่นของสถานีให้เกิดประโยชน์เพื่อให้บริการประชาชนในส่วนภูมิภาคได้อย่างเต็มที่

1.5 รายการบันเทิงและกีฬา

จากการศึกษาการแบ่งช่วงเวลาสำหรับรายการบันเทิงและรายการกีฬา ในช่วงแรกนโยบายด้านรายการของ สทท.11 ได้มีการกำหนดไว้ให้เสนอรายการบันเทิงได้ไม่เกินร้อยละ 10 ในปี 2531-2532 จึงมีการจัดแบ่งช่วงเวลาสำหรับรายการบันเทิงและกีฬาไว้รวมกัน ดังนี้

ประเภทรายการ	ปี 2531-2532
รายการบันเทิง	ร้อยละ 10
รายการกีฬา	ร้อยละ 10

โครงสร้างช่วงที่ 3 เห็นได้ชัดเจนว่า เริ่มมีรายการบันเทิงเพิ่มสัดส่วนมากขึ้น ประกอบกับมีนโยบายด้านส่งเสริมรายการกีฬา ทำให้การจัดแบ่งช่วงเวลาของรายการทั้ง 2 ประเภท จึงมีการปรับเปลี่ยนไป จากการศึกษา ในปี 2539 มีการแบ่งช่วงเวลาดังนี้

รายการ	วัน	เวลา
กีฬา	จ.-อา.	21.05 - 23.00 น.
		รวม 4 ชั่วโมง / สัปดาห์
บันเทิง	จ.-พญ.	23.05 - 24.00 น.
	ส.-อา	14.05 - 16.00 น.
	อา.	16.05 - 17.30 น.
		21.05 - 23.00 น.
	ศ.-ส.	23.00 - 01.00 น.
รวม 15 ชั่วโมง / สัปดาห์		

จะสังเกตได้ว่า การเพิ่มช่วงเวลาการออกอากาศรายการประเภทบันเทิงและกีฬา มากขึ้นนั้น จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตรายการประเภทบันเทิงและกีฬา ส่วนใหญ่จะนำเทปรายการ ที่สามารถมี โฆษณาได้เต็มรูปแบบมาออกอากาศในเครือข่าย 2 (ภูมิภาค) และเทปรายการที่มี โฆษณาในเชิงภาพพจน์หรือประชาสัมพันธ์มาออกอากาศในเครือข่าย 1 (กรุงเทพฯ) แนวโน้มการ แสดงออกด้านรายการของ สทท.11 จึงมีรายการประเภทบันเทิงเพิ่มขึ้น เพราะบริษัทผู้ผลิตรายการ หรือผู้เช่าเวลาสามารถหาผู้สนับสนุนรายการได้มากในรายการประเภทนี้

2. นโยบายหลักของสถานี

2.1 แหล่งที่มาของรายการ

จากการศึกษาพบว่า ช่วงแรกของการทำงานสื่อบroadcasting ของรัฐ รายการที่ สทท.11 นำมาแพร่ภาพออกอากาศ มีแหล่งที่มาของรายการ ดังต่อไปนี้

1. รายการเพื่อการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นรายการสำเร็จรูปพร้อมออกอากาศได้ทันที และ สทท.11 จะได้รับค่าเช่าเวลารายการ

2. รายการจากส่วนราชการต่างๆ ซึ่งอาจเป็นรายการที่ได้รับค่าเช่าเวลารายการ หรือรายการขอความร่วมมือเผยแพร่ออกอากาศโดยไม่เสียค่าเช่าเวลา เช่น กรมสรรพากร กระทรวงสาธารณสุข กรมวิชาการ กรมศุลกากร การบินไทย กระทรวงมหาดไทย กรมตำรวจ เป็นต้น

3. รายการที่ได้มาโดยมิได้เสียค่าใช้จ่าย คือรายการแลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือจากสถานทูต ต่าง ๆ จากรัฐบาลต่างประเทศ จากองค์กรระหว่างประเทศ และจากองค์กร

หรือสหภาพที่เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เช่น NHK สถานีทูตฝรั่งเศส สำนักข่าวสารออเมริกัน มูลนิธิญี่ปุ่น สถานีทูตอิสราเอล สำนักงานสารนิเทศแห่งชาติสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เป็นต้น

4. รายการที่ สทท.11 และหน่วยงานอื่น ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์ผลิตขึ้นเอง ส่วนใหญ่เป็นรายการประเภทประชาสัมพันธ์ของรัฐ เช่น การเมือง ความรู้ด้านระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ดนตรี กีฬา การท่องเที่ยว สุขภาพอนามัย โครงการพระราชดำริ ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นต้น

5. รายการที่ได้มาจากการซื้อหรือเช่าลิขสิทธิ์รายการจากในประเทศและต่างประเทศ

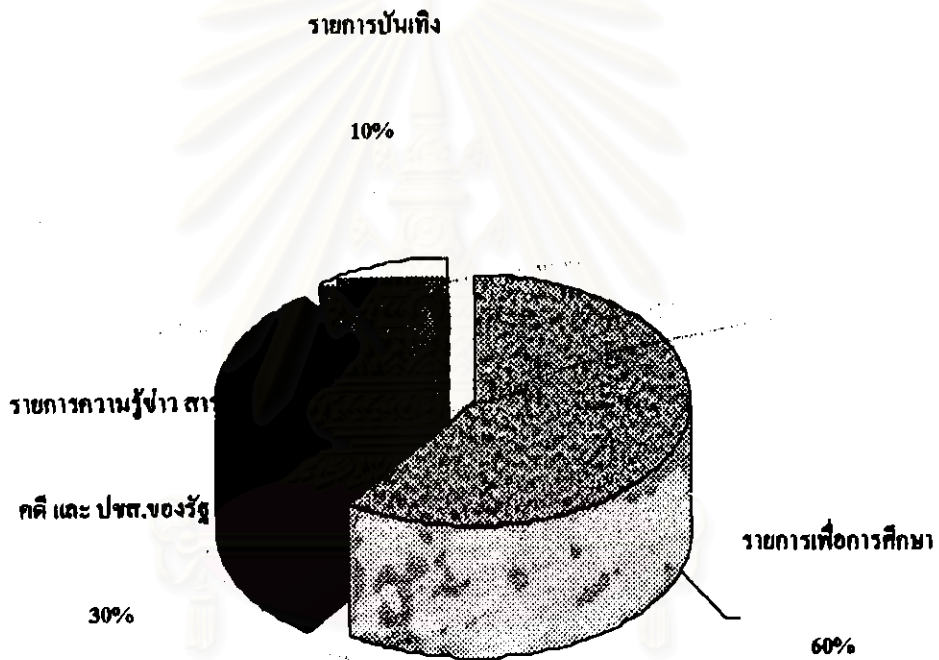
เมื่อรายการเพื่อการศึกษาที่มีแนวโน้มลดลง การดำเนินงานของ สทท.11 จึงได้พยายามจัดหารายการจากแหล่งต่าง ๆ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้เริ่มมีการเปิดโอกาสให้บริษัทเอกชนเข้ามาเช่าเวลารายการ โดยในโครงสร้างช่วงที่ 3 ผู้มีอำนาจควบคุมดูแล มีนโยบายให้บริษัทเอกชนเข้ามาเช่าเวลารายการ สามารถมีโฆษณาผู้สนับสนุนรายการได้ เป็นแนวทางให้ผังรายการของ สทท.11 มีแหล่งที่มาจากบริษัทเอกชนเพิ่มจำนวนมากขึ้น ในเดือนมิถุนายน 2539 มีแหล่งที่มาของรายการดังนี้

1. รายการเพื่อการศึกษาจากสถาบันการศึกษา 17 %
2. รายการที่ สทท.11 ผลิตในประเทศหรือจัดซื้อจัดหาจากต่างประเทศ 25.7 %
3. รายการข่าว 18 %
4. รายการเช่าเวลาของภาครัฐ 14 %
5. รายการของบริษัทเอเชียวิชั่นส์ จำกัด เช่าเวลา 19 %
6. รายการของบริษัทเอเชียวิชั่นส์ จำกัด สนับสนุนการผลิต 7 %
7. รายการเช่าเวลาของภาคเอกชน 8.9 %

นอกจากมีการปรับอัตราค่าเช่าเวลาใหม่ในช่วงโครงสร้างที่ 3 เพื่อผลต่อการเพิ่มรายได้ ในการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาเช่าเวลารายการเพิ่มขึ้นแล้ว การดำเนินงานด้านรายการของ สทท.11 มีการหารายได้จากวิธี "โทม์แชรริง" แบบเดียวกับการดำเนินธุรกิจโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 โดยมีบริษัทเอกชนเข้าร่วมกันแบ่งผลประโยชน์จากการหาผู้สนับสนุนรายการ จำนวน 5 ราย ดังนี้ บริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน), บริษัทมีเดีย มิวสิค กรุ๊ป จำกัด, บริษัทบิสซิเนสเดย์ จำกัด, บริษัทบางกอก มีเดีย เอเจนซี จำกัด, บริษัทเอส.วี โปรโมชันส์ จำกัด

2.2 สัดส่วนรายการ

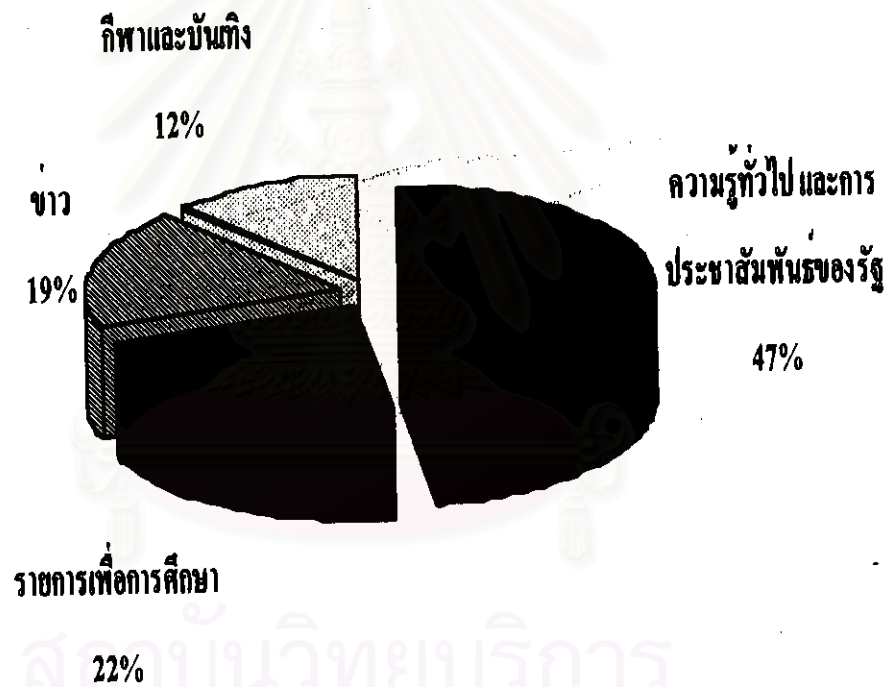
สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ของรัฐ (พ.ศ. 2529 - 2532)

แผนภาพที่ 1 : แสดงสัดส่วนรายการของ สทท.11 ในปี 2531

สถานีโทรทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐ และองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรเชิงการค้า

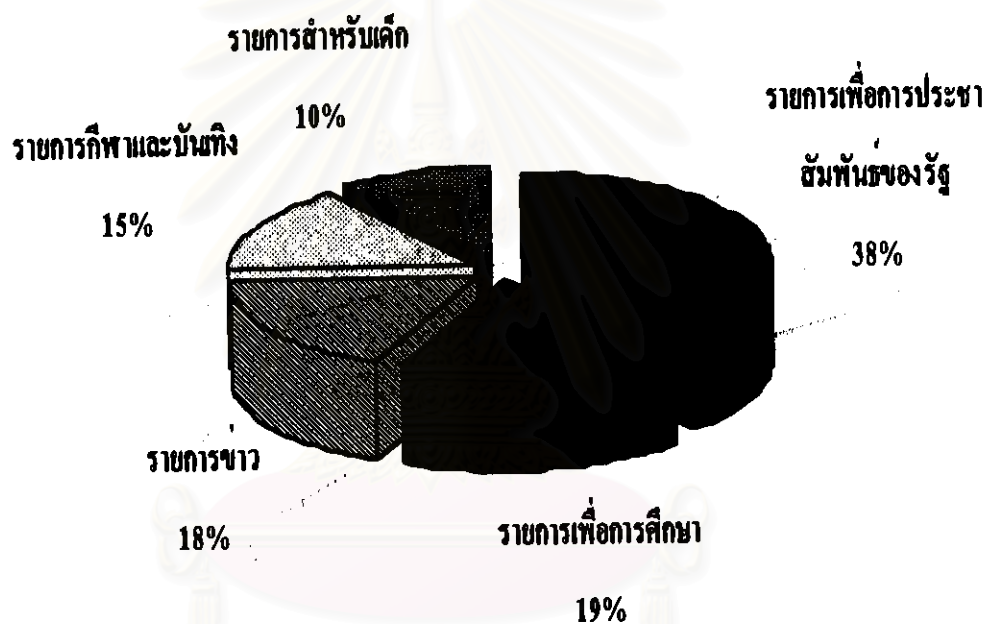
(พ.ศ. 2533 - 2537)

แผนภาพที่ 2 : แสดงสัดส่วนรายการของ สทท.11 เดือนตุลาคม 2537

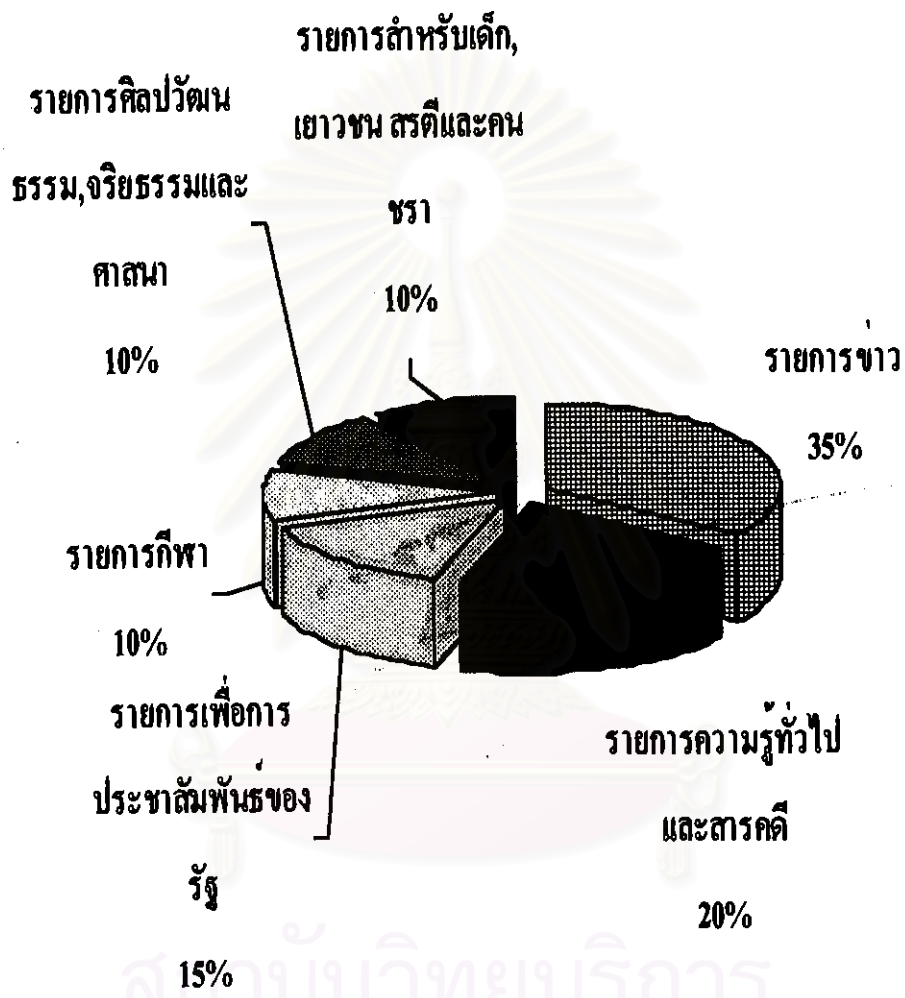
สถานีโทรทัศน์ที่มีแนวโน้มไปในเชิงธุรกิจ

(พ.ศ. 2538 - 2541)

แผนภาพที่ 3 : แสดงสัดส่วนรายการของ สทท.11 ในเดือนกันยายน 2538

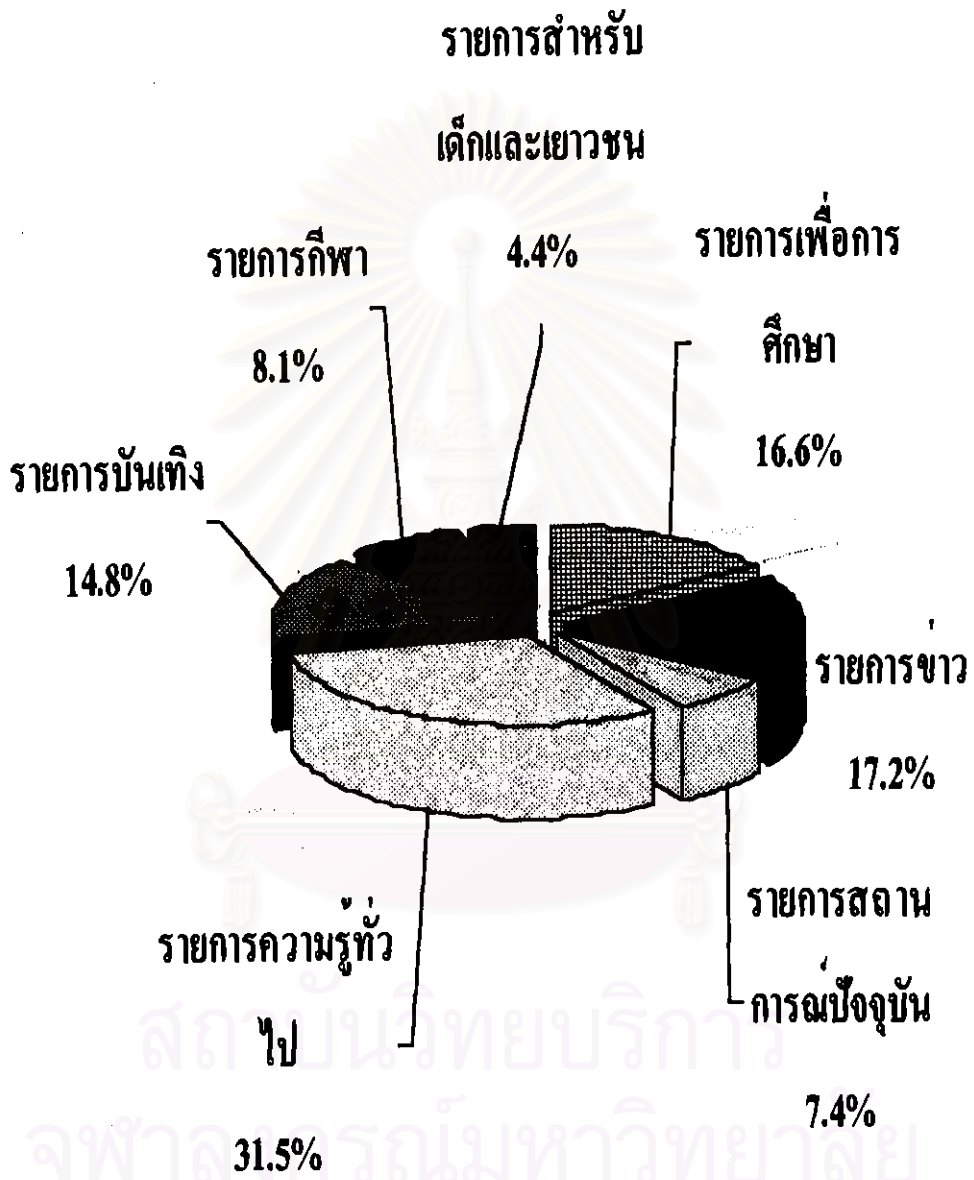
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

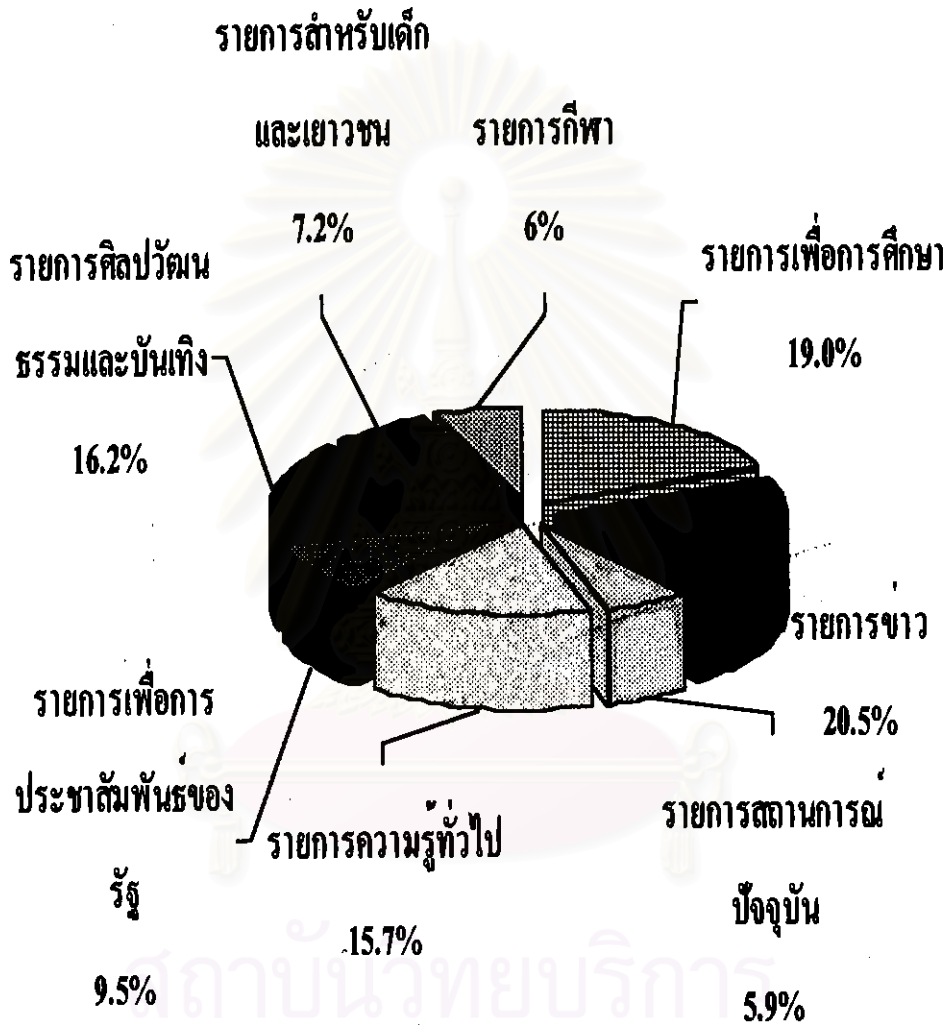
สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4 : แสดงสัดส่วนรายการของ สทท.11 ในปี 2539

แผนภาพที่ 5 : แสดงสัดส่วนรายการของ สทท.11 เดือนพฤศจิกายน 2540

แผนภาพที่ 6 : แสดงสัดส่วนรายการของ สทท.11 ในปี 2541

จากการศึกษาสัดส่วนการจัดผังรายการของ สทท.11 ทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านรายการในช่วงจุดเปลี่ยนสำคัญ ที่มีการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมเช่าเวลารายการดังนี้

1. มีการแยกย่อยประเภทของรายการให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น แยกรายการประเภทความรู้ทั่วไปและรายการสถานการณ์ปัจจุบัน ออกจากรายการประชาสัมพันธ์ของรัฐ รายการบันเทิงแยกออกจากรายการกีฬา และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น
2. มีการแบ่งสัดส่วนรายการสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม เช่น เด็ก เยาวชน สตรี และคนชรา เป็นต้น
3. รายการบันเทิงเพิ่มสัดส่วนมากขึ้น

จากข้อสังเกตต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดสัดส่วนรายการที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ เป็นผลมาจากนโยบายของโครงสร้างองค์กร ทำให้การแสดงออกของบทบาทหน้าที่ของสื่อโทรทัศน์ของรัฐต้องมีการปรับตัว ให้สอดคล้องกับนโยบายในการอำนาจของรัฐด้วย

2.3 รูปแบบและเนื้อหารายการ

โครงสร้างสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ของรัฐ

นโยบายด้านรายการของ สทท.11 ในฐานะสื่อโทรทัศน์ของรัฐ รูปแบบและเนื้อหา รายการมีการแสดงออกบทบาทหน้าที่ในลักษณะโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะ (Public Service Broadcasting) กล่าวคือ แพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์เพื่อบริการด้านการศึกษา ข่าวสาร ความรู้ทั่วไปส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมแก่ประชาชน นอกเหนือไปจากบทบาทหน้าที่ในด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของรัฐ

โครงสร้างการดำเนินงานในช่วงแรก มีการมุ่งเน้นด้านรายการเพื่อการศึกษาเป็นจุดเด่นสำคัญ การนำเสนอเนื้อหารายการเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่ได้มุ่งเน้นกลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่อยู่ในและนอกระบบโรงเรียน โดยสถาบันการศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ได้จัดทำรายการในลักษณะเป็นการสร้างสรรค์ประสบการณ์และความคิดมากกว่าจะเป็นการสอนโดยตรง การแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ชมระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยสถาบันการศึกษาจะเป็นผู้เลือกเวลาเอง โดยการจัดผังรายการถูกแบ่งออกเป็นช่วงเวลาตามกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย เช่น ช่วง 08.00-10.00น. เป็น

รายการของกลุ่มแม่บ้าน ผู้ที่ว่างงาน และไม่มีโอกาสศึกษา ต่อในระบบโรงเรียน และต่อมาก็เป็นการสอนในห้องเรียน สำหรับเด็กระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สำหรับตอนเย็น 17.00-18.00 น. จะให้เป็นรายการสาระกึ่งศึกษากับเยาวชนและผู้ชมทั่วไป

ดังนั้น ลักษณะเนื้อหาโดยรวมจึงมีลักษณะให้บริการการศึกษา ความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน สำหรับผู้ชมในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน ผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน เกษตรกร ผู้ว่างงาน และผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระบบโรงเรียน รวมทั้งมีรายการประเภทความรู้ทั่วไป สารคดีที่มีสาระประโยชน์ อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาว (Long Life Education) ให้กับผู้ชมอีกด้วย

การแสดงออกบทบาทหน้าที่ด้านรายการของ สทท.11 มีการมุ่งเน้นด้านการให้การศึกษามาก แต่จากการศึกษาพบว่า เมื่อรัฐมีนโยบายให้ สทท.11 ดำเนินการถ่ายทอดสดหรือออกอากาศรายการด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐ จะส่งผลกระทบต่อเวลาของรายการเพื่อการศึกษา ดังเช่น การงดออกอากาศรายการเพื่อการศึกษาบางเครือข่ายเพื่อถ่ายทอดรายการเฉพาะท้องถิ่น นั่นคือรายการเพื่อการศึกษาที่ออกอากาศทั่วประเทศ (Network) เกิดมีจุดหนึ่งจุดใดไม่ได้ออกอากาศ จุดนั้นก็จะบอดไปเลย การเรียนของนักศึกษาจุดนั้นก็จะไม่ครบตามจำนวนที่สถาบันการศึกษาจัดไว้ เรื่องนี้ รศ.นภาพร ธีระกุล ในฐานะผู้ร่วมงานในโครงการผลิตรายการเพื่อการศึกษา ของ สทท.11 ในช่วงเวลานั้นได้กล่าวไว้ว่า

"...การออกอากาศรายการเพื่อการศึกษา ช่อง 11 มีการออกอากาศ Network กับ Non-Network , Network หรือออกเป็นบางช่วงพร้อมกันทั่วประเทศ การที่ ช่อง 11 ปรับเวลาช่องของ Network จะมีผลกระทบต่อนักศึกษามาก เราไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ เพราะ ช่อง 11 ต้องทำตามนโยบายของรัฐบาล นี่คือนโยบายของโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของเมืองไทย โดยในสัญญาเช่าเวลายังระบุว่า รัฐบาลสามารถเอาเวลาคืนเพื่อส่วนรวมได้ทันที นี่คือนโยบายของสัญญา และจุดอ่อนของโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เพราะตราบดีถ้าเมื่อรัฐบาลใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาจริง ๆ จะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษาด้วย เพราะโทรทัศน์เพื่อศึกษามีได้มีไว้เพื่อคนที่กำลังศึกษา ส่วนรายการเพื่อการศึกษาที่เป็นส่วนรวม หรือ General Public นั้น ทุกแห่งก็พยายามทำอยู่แล้ว โทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่แท้จริงควรมีกกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอน เจาะกลุ่มเป้าหมายได้และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ไม่ใช่ทุกรายการจะเหวี่ยงแหไปเสียหมด..." (อ้างถึง พัชรา เกียรตินันท์วิมล , 2533)

ข้อสรุปนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรที่บ่งบอกได้ว่า แท้จริงแล้ว รัฐต้องการให้ สทท.11 เป็นกลไกของรัฐในการในการประชาสัมพันธ์ของรัฐในยามที่รัฐต้องการ ส่วนในด้านการให้บริการความรู้ การศึกษาแก่ประชาชน เป็นเพียงความคาดหวังกำหนดให้สื่อ โทรทัศน์ ได้มีบทบาทที่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสื่อมวลชนที่ดีพึงกระทำ

นอกเหนือจากรายการเพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษาแล้ว สทท.11 ยังได้รับการแลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือจากสถานทูตหรือจากรัฐบาลต่างประเทศ จากองค์กรระหว่างประเทศ และจากองค์กรหรือสหภาพที่เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยกรมประชาสัมพันธ์ ได้ขอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นในการจัดซื้อลิขสิทธิ์รายการให้แก่รัฐบาลไทย ในโครงการ Culture Grant Aid เพื่อสนับสนุนรายการส่งเสริมความรู้และวัฒนธรรม เป็นโครงการช่วยเหลือต่อเนื่องด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา (Development Study) ทำให้ สทท.11 ได้รับรายการที่ผลิตโดยบริษัทกระจายเสียงญี่ปุ่น หรือ NHK ซึ่งเป็นรายการประเภทสารคดี รายการเด็ก รายการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทั่วไป และกีฬา โดยเนื้อหาของรายการจะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตของ เด็กก่อนวัยเรียน โดยที่ สทท.11 เป็นผู้เลือกรายการเอง และมีการนำรายการเหล่านั้นมาผลิตเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับผู้ชมในประเทศไทย เช่น รายการห้องนิทาน , หุ่นน้อยน่ารัก , With Mother , วิทยาศาสตร์น่ารู้ เป็นต้น ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายจัดรายการที่ต้องมีหน้าที่ในการจัดเป็น หมวดหมู่เวลาออกอากาศจากส่วนที่เหลือของรายการเพื่อการศึกษาแล้ว

ในส่วนรายการที่ฝ่ายผลิตรายการของ สทท.11 ผลิตขึ้นเอง บางรายการก็ได้รับความร่วมมือจากองค์กรหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือรายการที่ สทท.11 ผลิตขึ้นเองโดยไม่มีผู้สนับสนุน ซึ่ง สทท.11 จะได้รับนโยบายให้ผลิตรายการประเภทประชาสัมพันธ์ของรัฐ โดยให้ความร่วมมือในการผลิตและนำออกอากาศ เพื่อรองรับและตอบสนองข้อมูล ข่าวสารที่รัฐบาลต้องการจะเผยแพร่ วรรณคดีผลงานต่าง ๆ ผ่านสื่อโทรทัศน์ ส่วนใหญ่จึงเป็นการผลิตรายการในห้องส่ง มีรูปแบบการนำเสนอในลักษณะเป็นทางการ และเนื้อหาของรายการเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงาน โครงการ หรือประชาสัมพันธ์องค์กร หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ โดยกรมประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องจัดเตรียมเงินงบประมาณมาผลิตรายการ โดยไม่มีผู้สนับสนุนรายการ

“...ในส่วนของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการเตรียมพร้อมเรื่องบรรยายโทรทัศน์กับ สทท.11 เขาจึงใช้วิธีขอความร่วมมือ ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ ผลิตออกอากาศ ซึ่งตอนนั้น สทท.11 เอง ก็ต้องการรายการด้วย จึงเป็นอันว่า ถ้าหน่วยงานใดมีพร้อมด้านข้อมูล มีวัตถุประสงค์ ตรงกันคือต้องการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลสู่ประชาชน โดยไม่หวังผลตอบแทน เราก็ให้ความร่วมมือ

ทำเสียส่วนมาก ภาพของรายการก็จะมีเทป Insert นิดหน่อย เพราะไม่มีการเตรียมการเป็นรูปแบบ รายการโทรทัศน์ที่ดี และประกอบกับผู้ทำงานด้านนี้ก็ใหม่ คุณภาพเครื่องมือก็สู้ของอื่น ๆ ไม่ได้ เช่น ไม่มีกราฟิก ไม่มีเงินเช่า Studio ทำให้รายการ สทท.11 ค่อนข้างน่าเบื่อ ไม่มีความเคลื่อนไหว ไม่เป็นระดับมาตรฐานก็ต้องยอมรับ เพราะในช่วงต้นเราเป็นอย่างนั้นจริงๆ" (จันทิมา เขยสงวน ,สัมภาษณ์)

จากการศึกษาพบว่า การผลิตและการจัดการรายการวิทยุโทรทัศน์ ของ สทท.11 นั้น ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงมาก ทั้งด้านการจัดฉาก ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าตอบแทนผู้ร่วมรายการของทางราชการก็ต่ำกว่าค่าตอบแทนของภาคเอกชน รวมทั้งไม่มีอุปกรณ์การผลิตรายการนอกสถานที่ ซึ่งล้วนแต่เป็นอุปสรรคปัญหาในการดำเนินงานด้านรายการ ทำให้การผลิตรายการของ สทท.11 ในระยะแรกนี้ ยังขาดคุณภาพ

นอกจากนั้น การจัดซื้อจัดหารายการที่ผลิตสำเร็จรูปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก็ต้องดำเนินการในเชิงธุรกิจ มีการแข่งขันกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ แต่เนื่องจากข้อจำกัดในด้านเงินทุน ทำให้ สทท.11 ต้องพลาดโอกาสที่จะได้กรรมสิทธิ์รายการที่ดีมีคุณภาพมาออกอากาศไปด้วย

ในส่วนของรายการข่าว พบว่า รูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาของข่าว มีลักษณะเป็นข่าวของทางราชการ ส่งเสริมภาพพจน์องค์กรหน่วยงาน และข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐ ซึ่งการแสดงผลของบทบาทหน้าที่นี้ สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ของการดำเนินงานสื่อโทรทัศน์ของรัฐ

โครงสร้างสถานีโทรทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐ และองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรในเชิงการค้า

จากการศึกษาโครงสร้างช่วงที่ 2 นี้ นโยบายด้านรายการมีความเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมให้ความสำคัญกับรายการเพื่อการศึกษาเป็นหลัก ต่อมาสถาบันการศึกษาเริ่มมีความต้องการใช้เวลาเพื่อเสนอรายการลดลง แนวทางการแก้ไขปัญหาก็คือการจัดการรายการมาเพิ่มเติม ส่วนหนึ่งมีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งฝ่ายผลิตรายการ สทท.11 ก็ต้องมีหน้าที่ในการผลิตรายการประเภทประชาสัมพันธ์ของรัฐ เพิ่มมากขึ้น โดยไม่มีผู้สนับสนุนรายการ จึงมีผลให้สัดส่วนรายการมีการปรับเปลี่ยนไปโดยมีรายการประเภทความรู้และประชาสัมพันธ์ของรัฐเพิ่มมากขึ้น

สำหรับความช่วยเหลือด้านรายการต่างประเทศ สทท.11 ได้รับการสนับสนุนลิขสิทธิ์รายการประเภทสารคดีและบันเทิง. จากสำนักงานสารสนเทศแห่งชาติสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย(ยูซิส)แบบให้เปล่า นอกจากนี้การสรรหารายการประเภทความรู้ การศึกษา สทท.11 เคยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในโครงการจัดหาวัสดุอุปกรณ์รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม (The Software and Technical Cooperation Project in 1990) โดยสถานีโทรทัศน์ NHK ได้มอบรายการโทรทัศน์เพื่อความรู้และสาระให้แก่ สทท.11 ซึ่งมีทั้งรายการประเภทสารคดี รายการเด็ก รายการความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทั่วไป และกีฬา ช่วยให้ สทท.11 ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดหารายการ และการผลิตปีละไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท แต่ต่อมาตั้งแต่ปี 2536 รัฐบาลญี่ปุ่นก็ได้ยุติให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า ทำให้ สทท.11 ต้องพยายามหาหนทางแก้ไขปัญหาโดยการนำรายการที่ได้รับความช่วยเหลือของเดิมมาออกอากาศซ้ำ (Rerun) เพิ่มสัดส่วนรายการที่ สทท.11 ผลิตเอง และจัดหารายการอื่นมาเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร มีผลต่อการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ชมของ สทท.11 ไปด้วย

"...ผังรายการมีการจัดหมวดหมู่ผู้ชม โดยคิดและคาดหมายหรือตั้งสมมติฐานว่าในเวลาใด ประชาชนกลุ่มใดจะดูโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งก็มีทั้งผู้ชมที่อยู่ในเมือง และประชาชนในชนบท มีการใช้เวลาในการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ฝ่ายรายการ สทท.11 มีการพิจารณาไตร่ตรองถึงกลุ่มเป้าหมาย (Audience Target) อาจมีการจัดรายการที่มีชื่อเสียงมาบรรจุ โดยมี Concept ว่าถ้ามีแต่รายการเพื่อการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพอย่างเดียว โทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์จะไปไม่รอด จึงมีการหารายการอื่นที่เข้าถึงคนกลุ่มอื่น ๆ นอกจากกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จึงเป็นจุดเปรียบเทียบให้มีรายการที่เป็น Variety เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็น Public Service มากขึ้น โดยรับการสนับสนุนจากหน่วยงานใหญ่ ๆ เช่น การบินไทย ธนาคารกรุงเทพ โดยไม่มุ่งหวังกำไรโฆษณา แต่มุ่งหวัง Image..." (จันทิมา เขยสงวน , สัมภาษณ์)

จึงเห็นได้ว่า ช่วงนี้ ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาของรายการไปในเชิงการประชาสัมพันธ์ของรัฐและองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรในเชิงการค้า (Non-Profit Organization) รูปแบบของรายการมีลักษณะเป็นทางการ มุ่งเน้นเนื้อหาที่นำเสนอในเชิงประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมด้านภาพพจน์ของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น

“...ลักษณะรายการภาพรวมหน้าจอ ไม่ค่อยจะเชิญชวนภาคเอกชน เพราะเป็นรายการโทรทัศน์ของผู้ชมกลุ่มน้อย ผู้ชมคุ้นเคยที่จะดู ช่อง 3,5,7,9 ซึ่งมีรายการบันเทิงมีสีสัน การดูโทรทัศน์เพื่อการพักผ่อน แต่ ช่อง 11 จับคนดูวิชาการ เนื้อหาสาระเป็นรายการแห่งการ Presentation รายการ ไม่มีแสง สี สวยงาม เป็นจุดด้อยและเสียเปรียบ และการเปลี่ยนพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของผู้ชมไม่ใช่ของง่าย จึงต้องพยายามสร้างแรงจูงใจสูง แต่ก็ไม่มีงบประมาณจะทำอีก แนวคิดสร้างสรรค์ของผู้จัดแต่ละคนก็มี แต่ก็มีข้อจำกัดเป็นอุปสรรค...”

ความต้องการผลิตรายการเพื่อประชาสัมพันธ์ของรัฐเพิ่มมากขึ้น ทำให้นายวิจิตร วุฒิอำพล ผู้อำนวยการ สทท.11 ในสมัยนั้น ได้มีแนวคิดให้ผลิตรายการ “มองต่างมุม” มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ มองต่างมุมจึงเป็นรายการสนทนาที่แสดงมุมมองต่าง ๆ ทั้งในแง่สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเรื่องอื่น ๆ สำหรับรูปแบบรายการจะมีผู้ร่วมรายการที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในประเด็นปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมอยู่ในขณะนั้น ครั้งละ 3-4 คน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ชมในห้องส่งและประชาชนทั่วไป ตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนกับผู้ร่วมรายการ และเป็นรายการที่ริเริ่มในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ เปิดโอกาสให้ผู้คนที่หลากหลาย ได้ใช้เป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างในประเด็นปัญหาของแต่ละช่วงสถานการณ์ วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล โดยตั้งกระทู้ซักถามปัญหาผ่านวิทยากร ไปสู่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสื่อสารแบบ 2 ทางประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้มากที่สุดรายการหนึ่ง จึงสร้างชื่อเสียงให้กับ สทท.11 อย่างมาก

นอกจากนั้น การดำเนินงานด้านการถ่ายทอดสดรายการเพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ทั้งงานพระราชพิธี รัฐพิธี การอภิปราย การบรรยายทางวิชาการ การแข่งขันกีฬา การแสดง ศิลปวัฒนธรรม การแสดงดนตรี การประกวดและการละเล่นต่าง ๆ รวมทั้งด้านความมั่นคง และการเมือง เช่น การถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภา เป็นต้น ถือเป็นอีกภารกิจสำคัญที่ สทท.11 ต้องปฏิบัติตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์

“...บางครั้งก็มีรายการที่รัฐบาล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้รับผิดชอบกำกับควบคุมนโยบายมีปัญหามาให้ถ่ายทอดสด เราก็ต้องยกเลิกรายการปกติและแทรกรายการเฉพาะกิจลงไป ทำให้ผังรายการหลักค่อนข้างมีการเปลี่ยนแปลง สัปดาห์ละประมาณ 2-3 ครั้ง ยึด 100 % ไม่ได้ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ชม หากมองในแง่ดีก็คือ ถ้าหากรายการที่เสริมเข้ามีเนื้อหาสาระที่ดี เป็นสาระประโยชน์ เป็นสิ่งที่ประชาชนควรจะได้รับทราบ แต่ไม่มีสถานีโทรทัศน์ช่องไหน สามารถให้บริการได้ ดังนั้น สทท.11 ก็มีโอกาสบริการให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารได้ถึงบ้าน แต่ถ้ามองในแง่ลบ คือการใช้บทบาทอำนาจที่ไม่มีการพิจารณาเนื้อหาสาระของรายการ เพียงแต่ต้องการ

ให้มีออกอากาศสาระเนื้อหาประโยชน์ต่อผู้ชมน้อย บางครั้งก็เป็นการเอื้อประโยชน์ให้คนบางกลุ่มเล็ก ๆ การที่ ช่อง 11 เป็น Mass Media การอนุมัติบรรจทรายการแต่ละครั้ง น่าจะควรคำนึงถึง Mass ที่จะได้รับรายการที่ดีและเหมาะสม..." (จันทิมา เขยสงวน , สัมภาษณ์)

สำหรับบางรายการที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้มีการขอเช่าเวลาเพื่อถ่ายทอดสด โดยบอกถึงประโยชน์ และความสำคัญของงานมายัง สทท.11 นั้น จะมีการพิจารณาว่า

"...สมควรถ่ายทอดสดหรือไม่ อาจเปลี่ยนเป็นบันทึกเทปแล้วนำมาออกอากาศตามเวลาที่จัดสรรให้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและไม่กระทบกระเทือนต่อรายการอื่นด้วย ถ้าเจ้าของงานตกลงกับสถานีก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าตอบไปแล้ว เขายังเห็นว่าจะถ่ายทอดสด ก็พยายามเข้าถึงผู้ใหญ่ และ Force ให้เกิดรายการนี้ให้ได้ ผู้ปฏิบัติฝ่ายรายการ ก็เป็นเพียงผู้รับบัญชา ถึงจะประเมินคุณค่าไปแล้ว ก็แล้วแต่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งก็เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติของทางราชการ เราไม่มีอำนาจตัดสินใจ อำนาจในการเสนอแนะต่าง ๆ..." (จันทิมา เขยสงวน , สัมภาษณ์)

การที่ สทท.11 เป็นสื่อโทรทัศน์ของรัฐนี้ อำนาจในการสั่งการให้มีการถ่ายทอดสดแต่ละครั้ง ผู้อำนวยการ สทท.11 จะเป็นผู้รับบัญชาจากอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็นผู้ตัดสินใจ เพื่อสนองนโยบายของรัฐมนตรีผู้ควบคุมดูแลอีกชั้นตอนหนึ่ง ผู้บริหารของ สทท.11 ไม่สามารถกำหนดนโยบาย หรือกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานได้เองอย่างเต็มที่ แต่การตัดสินใจขั้นเด็ดขาดกลับอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงมากกว่านั้น สทท.11 จึงขาด "ความอิสระ" (dependent) ในการดำเนินงาน

อาจกล่าวได้ว่า จากการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานมานำเสนอรูปแบบเนื้อหาในลักษณะเพื่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ต่อประชาชนทั่วไปนั้น เพื่อเป็นการขยายกลุ่มผู้ชมให้มีความหลากหลายขึ้น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสนองนโยบายของรัฐในโครงการรณรงค์ต่าง ๆ จึงเป็นการคาดหวังที่ต้องการใช้สื่อเป็นเป็นกลไกในด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐ และพัฒนาแนวคิดทางการเมืองอีกด้วย

สถานีโทรทัศน์ที่มีความเข้มแข็งไปในเชิงธุรกิจ

โครงสร้างด้านรายการในช่วงที่ 3 จากนโยบายของรัฐมนตรีปิยะณัฐ ที่ต้องการให้มีการปรับปรุงพัฒนาข่าวและรายการ ของ สทท.11 โดยนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณายกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2529 ที่ห้ามมิให้มีการโฆษณาธุรกิจ ห้ามมิให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการหรือเช่าเวลาเพื่อการธุรกิจ และได้มีมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2538 ให้ สทท.11 สามารถมีผู้สนับสนุนรายการได้ โดยไม่ต้องบรรยายสรรพคุณของสินค้านั้น

การเชิญให้ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ในนามบริษัทเอเชียวิชั่นส์ จำกัด เข้ามาเช่าเวลา รายการ รวมทั้งในฐานะผู้มีประสบการณ์ด้านงานข่าว เข้ามาเป็นปรึกษาด้านข่าว ให้กับ สทท.11 มีการแสดงออกในภาพรวมของบริษัทเอเชียวิชั่นส์ ที่มีความคาดหวังว่า จะนำเสนอรายการที่มีสาระประโยชน์ต่อผู้ชม โดยมีรูปแบบและเนื้อหารายการที่สามารถดึงดูดความสนใจ ทำให้ สทท.11 ได้รับความนิยมในการติดตามชมรายการจากประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยบริษัทฯ ได้ จัดหารายการต่าง ๆ หลายประเภทที่จะเป็นจุดเด่น ให้สามารถแข่งขันกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ได้ เช่น

1. รายการข่าว ได้แก่ รายการวิเคราะห์ข่าวทั้งในและต่างประเทศ รายการสนทนาสด ที่เกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ปัจจุบันและสถานการณ์ข่าว และรายการสารคดีเชิงข่าว
2. รายการสาระความรู้ ได้แก่ รายการสารคดีทั้งในและต่างประเทศ รายการสนทนา และรายการสาระประโยชน์ต่าง ๆ
3. รายการกีฬา ได้แก่ การถ่ายทอดสดรายการกีฬาที่สำคัญและได้รับความสนใจจากประชาชน เทปบันทึกภาพการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ
4. รายการสาระบันเทิง ได้แก่ รายการภาพยนตร์ และรายการเพลง

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลาข่าว ดร.สมเกียรติ ได้มีการปรับเปลี่ยนผู้ประกาศและฉากใหม่ มีภาพโลโก้ผู้สนับสนุนรายการ มีคิวสปรอตโฆษณาภาพพจน์ผู้สนับสนุนรายการลงบรรทัดในช่วงข่าว แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงรูปแบบการนำเสนอเท่านั้น ส่วนด้านเนื้อหาข่าวก็ยังคงเป็นรูปแบบของข่าวราชการ และนำเสนอข้อมูล ข่าวสารที่เป็นผลงานของรัฐอยู่เช่นเดิม

ข้อตกลงในการทำสัญญาเช่าเวลารายการของบริษัทเอเซียวิชั่นส์ เป็นระยะเวลา 3 ปี นั้น มีเงื่อนไขตอบแทนให้สิทธิในการทำประโยชน์ในรายการที่เช่าเวลา ในรูปแบบสล็อตประชาสัมพันธ์ การลงภาพ คำประกาศ สัญลักษณ์ ของผู้สนับสนุนรายการ ก็มีผลต่อการจัดผังรายการโทรทัศน์ของ สทท.11 ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ทางบริษัทฯ จะจัดส่งคิวสล็อตโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนรายการแต่ละช่วง เพื่อบรรจุลงผังรายการเป็นประจำทุกวัน เป็นผลให้ภาพของรายการต่าง ๆ ของ สทท.11 จึงมีการพักช่วงสำหรับการโฆษณาเชิงภาพพจน์มากยิ่งขึ้น

แต่ด้วยข้อจำกัดเกี่ยวกับการโฆษณาทาง สทท.11 หลักเกณฑ์ของการโฆษณายังไม่มีความชัดเจน เกิดความสับสนทำให้เป็นปัญหาต่อผู้หาโฆษณาของบริษัทฯ และเจ้าของสินค้าผู้สนับสนุนรายการที่ไม่แน่ใจว่าโฆษณา แบบใดจะสามารถโฆษณาได้ จากการสังเกตพบว่า เจ้าหน้าที่ของ สทท.11 และเจ้าหน้าที่ของบริษัท มักมีความสับสนและขัดแย้งกันอยู่เสมอ

หากเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบและเนื้อหารายการ พบว่า บริษัทฯ ได้สร้างสีสันให้ สทท.11 มีรายการที่หลากหลาย เป็นการขยายกลุ่มผู้ชมให้เลือกชมรายการที่สนใจได้ตามต้องการมากขึ้น โดยเฉพาะรายการที่บริษัทเอเซียวิชั่นส์ จำกัด ร่วมกันผลิตกับ สทท.11 คือรายการประเทศไทยรายวัน เป็นรายการประเภทสนทนาข่าว แพร่ภาพออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ หลังข่าวภาคค่ำ อยู่ในช่วง Prime Time ของ สทท.11 และรายการที่เช่าเวลาในการออกอากาศเป็นรายการประเภทสารคดี รวมทั้งรายการที่บริษัทฯ สนับสนุนการออกอากาศ แต่ละรายการมีความแปลกใหม่ด้านเทคนิคการนำเสนอที่แตกต่างไปจากรายการเดิมของ สทท.11 และมีเนื้อหารายการที่มีสาระเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมอย่างมาก

บริษัทเอเซียวิชั่นส์ จำกัด ก็ยังคงอยู่ในสัญญาเช่าเวลารายการกับ สทท.11 ภายหลังจาก ดร.สมเกียรติ ถอนตัวไปแล้ว นายยงยุทธ พูพงศ์ศิริพันธ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท มีเดีย พลัส จำกัด ในเครือวิญจักร เป็นผู้รับผิดชอบด้านการตลาดของบริษัทเอเซียวิชั่นส์ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงว่า

“...การดำเนินงานในช่อง 11 มีอุปสรรคมาก โดยเฉพาะการขายเวลาโฆษณา ที่ถูกจำกัดให้โฆษณาได้เฉพาะที่เป็นโฆษณาส่งเสริมภาพพจน์ หรือ Corporate Image เมื่อประกอบกับรายการที่ออกอากาศไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมส่วนใหญ่ได้ จึงทำให้การหาผู้สนับสนุนโฆษณาเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ เอเซียวิชั่นส์ จะต้องปรับปรุงรายการให้เป็นที่ไปตามความต้องการของคนดูและผู้ที่จะมาลงโฆษณามากขึ้น เพื่อให้บริษัทสามารถขายโฆษณาได้”
(กรุงเทพธุรกิจ , 1 ก.พ.40 : 8)

ช่วงนั้นจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอรายการใหม่ โดยถอดรายการประเภทสารคดี รายการมรดกภาพยนตร์ไทยและมรดกภาพยนตร์โลก เสนอให้เปลี่ยนเป็นรายการเพลงไทย บ้านเทิงแม่บ้าน และรายการแสดงคอนเสิร์ตกลางแจ้ง ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับรายการบันเทิงเชิงการตลาด โดยอ้างเหตุผลถึงความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ชมรายการที่สนใจประเภทบันเทิงมากกว่ารายการสารคดี แต่ในความเป็นจริง เป็นวิธีการที่บริษัทฯ ต้องการหาผู้สนับสนุนในรายการประเภทนี้ ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่ใช้ในระบบธุรกิจโทรทัศน์โดยทั่วไป และยังเป็นการนำเสนอรายการที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของบริษัทฯ อีกด้วย

แต่ในที่สุด บริษัท เอเชียวิชั่นส์ จำกัด ก็ไม่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด เนื่องจากผู้สนับสนุนรายการไม่ได้ให้ความสนใจกับการลงโฆษณาในเชิงภาพพจน์ มีการยกเลิกการเช่าเวลารายการของบริษัทฯ จากผังรายการของ สทท.11 ช่วงนี้ สทท.11 ต้องจัดหารายการมาบรรจุเสริมในผังรายการให้เต็มเวลาการออกอากาศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเทปรายการสารคดีเก่าที่มีอยู่แล้ว นำมาออกอากาศซ้ำ (Rerun) ซึ่งจุดนี้มักเป็นวิธีการของสถานีโทรทัศน์เพื่อ บริการสาธารณะที่ขาดแคลนงบประมาณนำมาใช้แก้ปัญหา แต่วิธีนี้ก็กลับส่งผลเสียในด้านคุณภาพของรายการและภาพลักษณ์ของสถานีเอง

นโยบายของรัฐมนตรีปิยะณัฐ ผู้มีอำนาจควบคุม ได้แต่งตั้งนายชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์ ที่ปรึกษารัฐมนตรี ให้ทำหน้าที่ปรับปรุงและพัฒนารายการ การจัดผังรายการโทรทัศน์ของ สทท.11 โดยมีความพยายามที่จะจัดเป็นกลุ่มประเภทรายการตามช่วงเวลาต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน

นอกเหนือไปจากการจัดกลุ่มรายการแล้ว แนวคิดในการเปิดโอกาสให้เอกชนรายใหญ่อย่างบริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) และเอกชนรายอื่น ๆ เข้ามาร่วมดำเนินการแบบแบ่งผลประโยชน์ 70:30 ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับนโยบายด้านรายการเป็นอย่างมาก การปรับผังรายการหลักของ สทท.11 ได้มีบริษัทเอกชนรายใหม่เข้าเช่าเวลารายการอีกหลายราย

การเชิญบริษัทมีเดียส์ ออฟ มีเดียส์ จำกัด ซึ่งถือเป็นเอกชนรายใหญ่ และเอกชนรายย่อยอื่น ๆ จำนวน 8 รายการ เข้ามาร่วมดำเนินงาน สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับรูปแบบเนื้อหารายการที่นำเสนอทาง สทท.11 ในช่วงเวลานั้น ทำให้มีบางรายการที่นำเสนอแสดงออกมาในลักษณะส่งเสริมธุรกิจบันเทิง ที่บริษัทฯ ดำเนินการอยู่

“...บริษัทเอกชนก็ต้องการทำรายการโทรทัศน์ในวัตถุประสงค์ทางการค้า ในการโฆษณา ถึงแม้จะโฆษณาสินค้าไม่ได้ แต่ก็เป็น การส่งเสริมการขายทางอ้อม...” (ดุษฎี สิ้นเจิมศิริ, สัมภาษณ์)

จึงน่าเป็นเรื่องที่ตั้งข้อสังเกตได้ว่า การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาเสนอรายการ สทท.11 ไม่ได้มีการพิจารณาถึงรูปแบบรายการให้มีเนื้อหาสาระที่เป็น Public Service อย่างแท้จริง แต่เป็นการเอื้อประโยชน์ในการเปิดโอกาสให้เอกชน ซึ่งมักจะมองผู้ชมเป็นผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อ (Consumer Service) เข้าร่วมดำเนินการ ทั้งที่มีเป้าหมายที่แตกต่างไปจากสถานีโทรทัศน์เพื่อ บริการ สาธารณะ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพของรายการในช่วงนี้ ส่งผลให้มีรายการประเภทบันเทิง ที่ผลิตได้ง่าย ไม่ต้องลงทุนสูงเพิ่มสัดส่วนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่จะให้ สทท.11 มีการจัดการเรื่องการตลาดหรือหาผู้สนับสนุนรายการได้ ยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมให้เห็นชัดเจน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในเดือน ธันวาคม 2540 เปลี่ยนรัฐมนตรีผู้ควบคุมดูแลมาเป็นคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ซึ่งมีนโยบายให้ สทท.11 กลับไปเน้นสาระความรู้ของชาวบ้าน มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง โดยให้ประชาชนพูดแสดง ความคิดเห็นมาถึงรายการ รวมทั้งเรื่องของการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และความรู้ด้านเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน

ด้วยนโยบายที่แตกต่างกันของรัฐมนตรีผู้เข้ามาควบคุมดูแล จึงเป็นช่วงหัวเลี้ยว หัวต่อที่สร้างจุดเปลี่ยนให้แก่โครงสร้างด้านรายการ ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบายขององค์กรเป็นหลัก ดังนั้น รายการเวทีชาวบ้าน ของมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์ จึงกลับเข้ามาลงผังรายการอีกครั้ง รวมทั้งมี รายการเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เช่น รายการธรรมนูญฉบับชาวบ้าน และรายการอื่นๆ ที่ สทท.11 ผลิตขึ้นเองตามนโยบายผู้มีอำนาจควบคุม

นอกจากนั้น คุณหญิงสุพัตรา ยังมีนโยบายให้ สทท.11 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์และประเมินรายการที่ร่วมกันผลิตกับเอกชนทั้งหมด โดยมีการขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน เพื่อพิจารณาว่าสมควรร่วมกันผลิตรายการต่อไปหรือไม่ โดยการประเมินคุณภาพของรายการและด้านเทคนิคของรายการที่มีการแบ่งผลประโยชน์แบบร่วมกันผลิตรายการกับ สทท.11 จำนวน 8 รายการ นั้น ใช้หลักเกณฑ์การ ประเมิน 4 ประการคือ เนื้อหาสาระ รูปแบบการนำเสนอ คุณค่าของรายการต่อผู้ชม และคุณภาพ ทางเทคนิคการผลิตรายการ

ผลการประเมินรายการปรากฏว่า รายการที่มีคุณภาพดีเหมาะสมที่จะบรรจุออกอากาศมี 4 รายการ คือ ภาพยนตร์สามก๊ก ฉบับนักบริหาร ของบริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) , รายการทรงสถานการณ์ ของบริษัทปิสสิเนส เดย์ จำกัด , รายการทิศทางเศรษฐกิจ ของบริษัทบางกอกมีเดีย จำกัด และรายการวไรตี้พักสมอง ของบริษัทเอส วี โปรโมชัน กรุ๊ป จำกัด ส่วนรายการที่มีคุณภาพปานกลางถึงต่ำ ที่คณะกรรมการเห็นว่า เป็นประเภทรายการบันเทิงโดยไม่ให้คุณค่าและสาระประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 4 รายการ คือ รายการบันทึกคนเพลง รายการเวทีลูกทุ่ง รายการนิเทศบันเทิง และรายการทำเนียบลูกทุ่ง ทั้งหมดเป็นของบริษัทมีเดีย มิวสิค กรุ๊ป จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของบริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินธุรกิจด้านรายการโทรทัศน์ และธุรกิจเทปเพลงลูกทุ่ง

สิ่งเหล่านี้บ่งบอกถึงความพยายามที่จะรักษาพันธกิจเดิมในการเป็นสื่อโทรทัศน์ที่นำเสนอรายการที่ให้ความรู้ การศึกษา ที่เป็นประโยชน์มีสาระต่อประชาชน โดยไม่ต้องทำให้มีการส่งเสริมธุรกิจการค้าแบบทางอ้อมแฝงอยู่มากจนเกินไป

ดังนั้นเมื่อกล่าวโดยรวมแล้ว สรุปได้ว่า การจัดผังรายการและการแบ่งสัดส่วนเนื้อหา รายการ ที่มีผลมาจากการปรับเปลี่ยนนโยบายหลักขององค์กร จึงส่งผลกระทบต่อการแสดงออกของสื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ที่ผ่านมา สทท.11 ไม่ได้มีการวางแผนอย่างจริงจังต่อการประเมินถึงคุณภาพของรายการ ทั้งที่มีสถานะภาพเป็นสื่อโทรทัศน์ของรัฐ ที่อ้างถึงการให้บริการประโยชน์เพื่อสาธารณะ ซึ่งแท้จริงแล้ว ควรที่จะต้องคำนึงถึงความต้องการและความคิดเห็นของผู้ชมเป็นหลัก และในฐานะของการเป็นสื่อโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะ การมีรายการที่ดี มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้ชมก็เป็นเป้าหมายสูงสุดของสถานีด้วย

ผลกระทบที่เกิดขึ้น ก็คือ สทท.11 มีรูปแบบการดำเนินงานอยู่ในลักษณะผสมผสานระหว่างโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะและโทรทัศน์ในระบบตลาดเสรี ที่มีผู้ชมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น จากการศึกษาพบว่า ในการจัดผังรายการมีเพียงการคาดการณ์ และตั้งสมมติฐานว่าผู้ชมกลุ่มใดจะชมรายการประเภทไหน เวลาใด แล้วจึงบรรจุรายการต่าง ๆ ลงในผังรายการตามความเหมาะสม โดยบริษัทเอกชนผู้ผลิตและนำเสนอ รายการมักจะคำนึงถึงราคา ค่าเช่าเวลาและการหาผู้สนับสนุนรายการให้ได้มากที่สุด โดยที่ สทท.11 ก็ไม่ได้มีการประเมินถึงคุณภาพรายการที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมอย่างแท้จริง